

Månadsbrev

– från Kronofogdens doktorander
februari, 2018

Utrikes födda i Kronofogdens register

Att vara anställd av Kronofogden och samtidigt forska kring överskuldssättningsproblem har sina fördelar, men det kan även medföra svårigheter när man ska verka inom två olika perspektiv. Nyligen publicerades min rapport "*Ekonomisk otrygghet – en deskriptiv analys av migranternas överskuldssättning*" där jag slår fast att invandrare är överrepresenterade i utsöknings- och indrivningsdatabasen. Av de 348 571 gäldenärer som ingick i studien var 27,9 procent födda i annat land, vilket ger en överrepresentation med 64 procent.

Varför "hamnar" man i våra register? Min studie identifierar tre socio-ekonomiska variabler som tydligt bidrar till överskuldssättning: låg utbildning, låg sysselsättning och låga inkomster. Men detta är inte hela sanningen. Nästan 20 procent av de utrikes födda gäldenärerna har eftergymnasial utbildning medan motsvarande siffra bland inrikes födda (med båda inrikes födda föräldrar) ligger på drygt 10 procent. Visst dyker det upp frågor i huvudet nu?

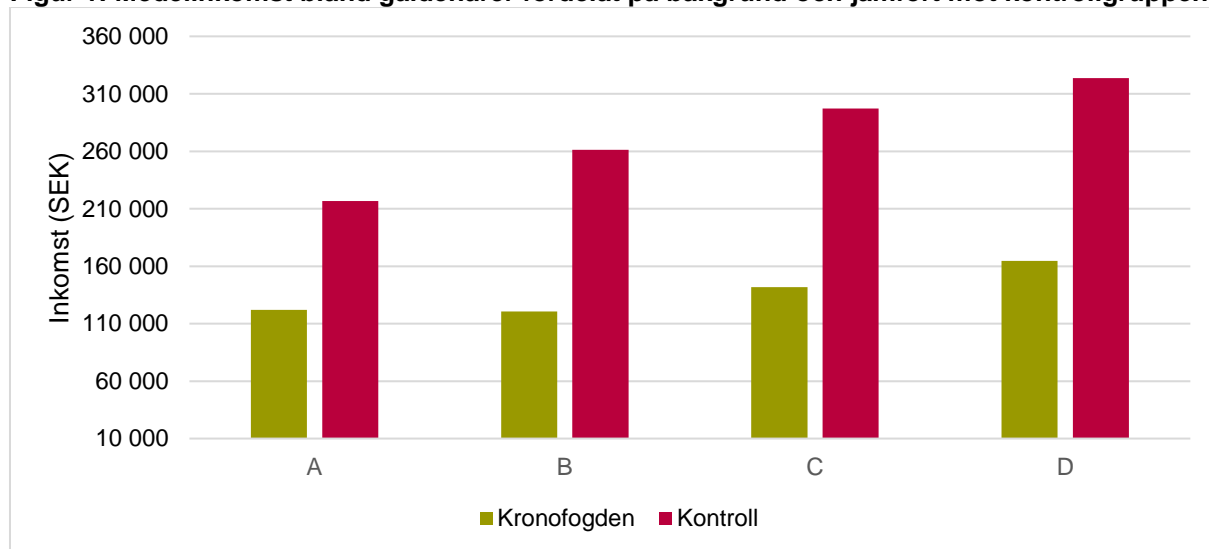
Utrikes födda gäldenärer har lägst andel (36 procent) sysselsätta och att den andelen ökar i takt med starkare koppling till Sverige: inrikes födda med båda föräldrarna utrikes födda (38 procent), inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder (42 procent) och inrikes födda med båda föräldrarna inrikes födda (44 procent). Samma mönster, rörelse mot högre sysselsättning vid högre anknytning till landet, hittar vi inom kontrollgruppen som består av individer med samma ålder, kön och bakgrund som gäldenärerna, men som inte finns i Kronofogdens register. Sysselsättningshierarki finns alltså inte endast i gäldenärsgruppen utan även ute i samhället – ju mer svensk¹ du är desto bättre sysselsättningsgrad har du, förenklat sagt.

Årlig inkomst bland utrikes födda gäldenärer ligger på 122 035 kronor i snitt, medan inrikes födda med båda föräldrarna inrikes födda har en årlig inkomst på 164 722 kronor i snitt. Logisk, lägre sysselsättningsgrad ger lägre inkomster, eller hur? Sedan

¹ Diskussionen om begreppet "svensk" kan vi lämna till ett annat tillfälle.

tittar man på tidigare forskning som visar att det förekommer löneskillnader, inom samma yrke, beroende på födelseplats. Inrikes födda med båda föräldrarna inrikes födda har högst inkomst i snitt, sedan kommer invandrare från Europa och lägst inkomst har invandrare från Afrika och Mellanöstern. Nya frågor kring strukturella problem i huvudet?

Figur 1: Medelinkomst bland gäldenärer fördelat på bakgrund och jämfört mot kontrollgruppen.

Not: A – utrikes födda; B – inrikes födda med två utrikes födda föräldrar; C – inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder; och D – inrikes födda med två inrikes födda föräldrar.

Efter presentationen av statistiken återstår det att se hur vi på Kronofogden ska fortsätta arbetet med att minska överskuldssättning. Vilka samarbeten är nödvändiga? Vem ska äga frågan och ta initiativ för myndighetsöverskridande arbete? Över 30 procent av gäldenärerna med skatteskulder är utrikes födda. Är det vi eller Skatteverket som ska ha den bollen? Alla dessa frågor snurrar i min del av hjärnan som är aktiverad för det förebyggande arbetet.

Sist men inte minst - hur ska vi jobba med strukturella problem utifrån individens förutsättningar? Vi ska aktivera och ge stöd åt gäldenärerna för att de ska lösa sina betalningsproblem frivilligt. Om vi konstaterar att utbildning, sysselsättning och inkomster är viktiga förutsättningar för att inte bli överskuldssatt, på vilket sätt kan Kronofogden arbeta med stödet då? Ligger inte ansvaret på individen? Eller på samhället? Eller båda?

Davor Vuleta